

## Počátkem může být nula

Videa tematizující prostor, architekturu a urbanismus

úterý 22. března 2011, 20.30 hodin

Olomouc, Umělecké centrum Konvikt, filmový sál

**Zastoupení umělci:** Zbyněk Baladrán, Daniela Baráčková, Jan Fabián, Pavla Gajdošíková, David Kopecký, Eva Kořátková, Ján Mančuška, David Možný, Kryštof Pešek, Jan Pfeiffer, Daniel Pitín, Pavla Sceranková, Christoph Srb, Ivan Svoboda, Tomáš Svoboda, Tomáš Vaněk, Vojtěch Vaněk, Kateřina Zochová

**Kurátorky:** Terezie Nekvindová, Sláva Sobotovičová

**Technická spolupráce:** Tereza Velíková

**Pořádá:** občanské sdružení Za krásnou Olomouc a Pastiche Filmz

**Poděkování:** Bára Kopecká, Lucie Šmardová, Blanka Švédová, Denisa Václavová, Vladimír Havlík, hunt kastner artworks, SPACE Gallery

*Počátkem může být nula* vydává VVP AVU ve spolupráci s nakladatelstvím Divus také na DVD v rámci **edice vida**, která byla založena pro vydávání tematických výběrů z videoarchivu VVP AVU. Pásmo bylo v premiéře promítnuto 18. 10. 2010 na festivalu 4+4 dny v pohybu (Praha, budova bývalého ÚLUV, Národní 36).

**VVP AVU** (Vědecko-výzkumné pracoviště Akademie výtvarných umění v Praze) je výzkumným a dokumentačním centrem, které se zabývá moderním a současným uměním. Od roku 2007 buduje videoarchiv zejména českého videoartu a videodokumentace umění (přednášky, performance, návštěvy v ateliérech, záznamy z výstav atp.). Více na: [www.i-datum.cz](http://www.i-datum.cz)

### *Nesnáze s absolutním prostorem*

*První nesnáz, totiž stanovení počátku, řešil Newton odkazem na Stvořitele a jeho vnímání světa: prostor je pro něho sensorium Dei, orgán Božího vnímání. S tím se jeho následovníci nechtěli spokojit a hledali záchytné body, o něž by se souřadné systémy mohly opírat. Ve vědách o Zemi se zeměpisná šířka počítá od rovníku, počátek zeměpisné délky se musel stanovit konvencí. (...) Newtonův koncept se výborně hodí pro konstrukci matematických prostorů, kde počátkem může být nula a dimenzí konec konců libovolný počet.*

Ex: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Prostor\\_\(filosofie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Prostor_(filosofie))

Nesnažíme se postihnout všechny významy pojmu prostor, pouze zde citujeme úryvek z internetové encyklopedie, který nám pomohl najít název pro pásmo videí, která se jím zabývají. Určení vlastního místa ve světě a vymezení si svého prostoru je přirozenou potřebou každého člověka. Sami sebe definujeme pomocí mentálních i fyzických záchytných bodů, k nimž se vztahujeme a které jsou mírou věcí. Náš žitý prostor silnou měrou určuje také architektura, v níž se pohybujeme. Zájem současných umělců o architekturu vzrůstá nejen v malbě či konceptuálních přístupech, ale i v oblasti videoartu. Proto jsme z videoarchivu VVP AVU vybraly videa, která na ni nahlíží z různých pozic či úhlů. Počátkem tedy může být nula a dimenzí pak libovolný počet.

Silný proud podmíněný současnými neomodernistickými tendencemi tvoří videa, která přehodnocují avantgardní utopie. Umělci zkoumají přímo funkcionalistické stavby či raně avantgardní myšlenky obecně. Zaměřují se i na pozdní fázi v podobě sériové bytové výstavby,

i když v umění dnes hojně vizualizovaná panelová sídliště mohou mít funkci pouhé kulisy, nezáměrného dějiště nejrůznějších příběhů. Práce s architekturou nebo jejími dějinami má často rovněž sociálně-kritické vyznění – současní umělci přemýšlejí o urbanismu, utváření veřejného prostoru a jejich vlivu na člověka. Kritickému nahlížení se nevyhnou ani samotné profese architekta a urbanisty. Jiní autoři se nevyjadřují k architektuře přímo, ale vnímají ji v druhém plánu jako logickou součást žitého prostoru a jeho existenciálního prožívání. Pracují s podobou a pamětí místa, které ovlivňují náš život a vzpomínky, s mentálním prostorem nebo podvědomím.

Do výběru jsme zařadily i práce překračující klasický rámec videoartu: subjektivní interpretaci domu jeho architektem nebo dokumentární video zachycující rumunského tvůrce, který pomalovává interiér jedné z ceněných pražských novostaveb, a propojuje tak své kresby s architekturou přímo. Sérii uzavírá „výzkumný“ film, jímž se dva současní umělci snaží pro sebe a kontext své tvorby zkonstruovat vlastní linii referenčních bodů v českém umění 20. století. Mimo jiné ptají, co zbylo z idejí a utopií meziválečné avantgardy.

## **Playlist**

### **I. část – od 20:30**

**Jan Pfeiffer (\*1984)**

**Předtím, než jsem tam byl / Before I Was There**

**2008**

3:58

Pomocí animované gumované kresby si autor představoval bulharské hlavní město Sofii předtím, než jej navštívil. Do jeho představ se promítly zkušenosti z estetiky jiných posttotalitních zemí. Jan Pfeiffer se ve své tvorbě dlouhodobě zabývá působením architektury a urbanismu na člověka.

**David Kopecký (1963–2009)**

**Senec**

**2002**

9:48

Architekt David Kopecký představuje první stavbu ateliéru ksa (David Kopecký a Jan Studený architects), víkendovou chatu v Senci u Bratislavy (1997). Video nevnímáme pouze jako dokumentární záznam pro potřeby prezentace ateliéru, ale také jako vizuálně citlivou a intimní interpretaci stavby jejím tvůrcem.

**Daniel Pitín (\*1977)**

**Ztracený architekt / Lost Architect**

**2008**

1:40

courtesy of hunt kastner artworks

Daniel Pitín je známý především jako malíř, ale věnuje se i pohyblivému obrazu. Video je jakousi jemně ironickou slideshow z dobových, mírně upravených snímků. V roce 2009 získal za toto dílo hlavní cenu soutěže Jiné vize na Přehlídce animovaného filmu (PAF, Olomouc).

**Eva Kořátková (\*1982)**

**Za mezi nad pod v (pokoj) / Behind Between Over Under In (the Room)**

**2007**

8:00

courtesy of hunt kastner artworks

Série videí, z nichž vybíráme část, byla součástí instalace, za níž Eva Kořátková v roce 2007 získala Cenu Jindřicha Chalupeckého. Fyzické zažívání prostoru autorka umocňuje prostřednictvím stavění bariér či vytvářením nových situací, s nimiž se musí vyrovnat. Počínání umělkyně je dětsky hravé i děsivé zároveň. Práce stojí na pomezí videoartu, performance a sochařství.

**Zbyněk Baladrán (\*1973)**

**Pyramida**

**2006**

2:54

Video ilustruje telefonický rozhovor Normana Fostera pro Reuters. Pouhým převyprávěním cynického postoje světově proslulého tvůrce klade otázky po morálce v architektuře. Mají architekti pracovat pro diktátorské režimy, které přejí jejich touze po monumentalitě nejvíce? Jak se tento fakt projevuje v umělecké hodnotě staveb a v jejich pozdějším hodnocení?

**David Možný (\*1963)**

**Rahova.exe\_test**

**2008**

5:51

hudba: Michal Mariánek

courtesy of SPACE gallery

Video Rahova, v němž autor dekonstruuje stejnojmenné bukurešťské sídliště, vzniklo pečlivou animací jednotlivých fotografií v 3D programu. Levitující panely volně plují prostorem a sídliště se postupně rozpadá. V galerijním prostoru autor video instaluje společně s fotografiemi poštovních schránek z Rahovy. Práci představujeme ve speciálním autorském sestřihu z roku 2008, v roce 2010 získal za novější verzi díla hlavní cenu soutěže Jiné vize na Přehlídce animovaného filmu (PAF, Olomouc).

**Tomáš Svoboda (\*1974)**

**Hledání / Searching**

**2010**

2:43

Pomalé video, které citlivě ohledává interiér pokoje, je propojené s textem příběhu. Skrze něj si divák vkládá hlavního aktéra do děje sám, příběh dotváří ve vlastním mentálním prostoru.

**Pavla Sceranková (\*1980)**

**Sauer Kraut**

**2006**

5:23

Video vzniklo nasnímáním zahrádkářské kolonie v Berlíně. Opalování se na houpací lavičce, bzučící moucha, napravení drobného neladu na jinak dokonalém trávníku, odnesení shnilého jablka na kompost volným krokem. Neděle, jak má být. I když na malé ploše vlastního světa po boku s ostatními chataři. Že jde o svět v jiném světě, zjistíme až na závěr.

**Jan Fabián (\*1978)**

**Dobře už bylo / Good Times Are Over**

**2008**

1:32

Záznam z performance, která se uskutečnila v září 2008 na pražské Pankráci. Autor zde popojíždí městem se svou dodávkou, upravenou do podoby domu. Parkováním na různých místech se snaží poukázat na bezkonceptní přístupy k tvorbě veřejného prostoru. Performance provedl o rok později také v Berlíně. Uvádíme ve zkrácené verzi (původní délka 9:20).

**Daniela Baráčková (\*1981)**

**Times Square**

**2006**

2:14

Daniela Baráčková zopakovala na Times Square v New Yorku akci Jiřího Kovandy z roku 1976. Intimní rozpažení rukou na Václavském náměstí přenesla ze šedivé, normalizační Prahy na jedno z nejrůšnějších míst světa. Akce původně vedená touhou po komunikaci zde může být interpretovaná jako akt agrese, nárokování si prostoru v prostředí, kde je ho málo.

**Tomáš Vaněk (\*1966)**

**Lighttags**

**2004**

2:28

Vizuální hra se světlem v nočním městě je narážkou na postupy graffiti. Uvádíme ve zkrácené verzi (původní délka 4:15).

**Tomáš Vaněk (\*1966)**

**Dribbling**

**2009**

0:53

Hříčka s nafukovacím balónkem, která zpochybňuje polarity nahoře-dole.

**Tomáš Vaněk (\*1966)**

**Dan Perjovschi v Národní technické knihovně v Praze / Dan Perjovschi in NTK, Prague**

**2009**

dokumentární video

3:00

Tomáš Vaněk stál jako člen skupiny PAS (Produkce aktivit současnosti) u zrodu nápadu přizvat mezinárodně známého rumunského umělce Dana Perjovschi (\*1961) ke spolupráci na interiéru Národní technické budovy v Praze. Hlavní halu dnes velmi ceněné stavby od ateliéru Projektíl architekti ožívují vtipné, hravé, často podvratné a sociálně-kritické kresby autora, jehož práce jinak většinou zmizí s koncem výstavy. Vznik jeho zatím největší dlouhodobé realizace zaznamenal Tomáš Vaněk. Uvádíme ve zkrácené verzi (původní délka 21:33).

**Ivan Svoboda (\*1980)**

**Anoushka Tishkova**

**2007**

1:35

Video vypráví o hraniční možnosti vlivu okolního prostředí na člověka. Děsivý příběh o smyšleném socialistickém experimentu hovoří o totálním způsobu, jak může architektura působit.

**Kateřina Zochová (\*1986)**

**Chvilí před spaním / Just Before Going to Bed**

**2010**

2:56

Práce o vzpomínání, usínání a snaze zachytit neuchopitelné. Video/pohlednice vznikla natočením projekce diapositivu a jeho ručním animováním na promítacím plátně.

**Pavla Gajdošíková (\*1980)**

**XYZ**

**2009**

4:00

Pavla Gajdošíková ve své tvorbě vychází z kresby, v níž věcně i poeticky zároveň popisuje své nejbližší okolí, intimní předměty tvořící její domácnost. V posledních třech letech se její zájem o prostředí, v němž žije, rozšířil i na exteriér. Zabývá se pohyblivým obrazem, do něhož začleňuje vlastní kresby i dobové fotografie podolských vil.

**Christoph Srb (\*1971)**

**Constant Light**

**2010**

2:20

Pohyb kamery postupně objevuje skrytá zákoutí makety interiéru, připomínajícího domeček pro panenky. Video rakouského umělce, které vzniklo během jeho stáže v ateliéru Jiřího Davida na pražské VŠUP.

**Kryštof Pešek (\*1986)**

**Dokumat / Documat**

**2007**

5:30

Kryštof Pešek nechává kameru ovládat zařízením reagujícím na podněty z okolí. Proto se – jak uvádí v závěrečném komentáři k práci – za autora nepovažuje. Snímek zaujme tím, čemu se marně snaží vyhnout, pokus o "anti-režii" totiž nutně selhává – východisko se určit musí, i absence je výpověď a i odstup může být krásný.

**Vojtěch Vaněk (\*1985)**

**Llacernhale**

**2009**

2:00

Snové vize tajemných hmot vynořujících se ze tmy.

**David Možný (\*1963)**

**Virtual Soul Vaste**

**2005**

2:38

hudba: Naše věc

Další zařazené video brněnského autora, který je více známý v zahraničí než u nás, je videoklip hiphopové skupiny Naše věc. Je „vystřihovánkami“ z knihy o barevnosti v architektuře šedesátých let a z katalogů o bydlení ze sedmdesátých let. Klip byl oceněný na nejrůznějších filmových festivalech v Evropě, dostal se i do prestižní kolekce Onedotzero.

**PŘESTÁVKA**

## II. část – od 21:45

**Zbyněk Baladrán** (\*1973) – **Ján Mančuška** (\*1972)

**VIDE**

**2003**

30:00

Autoři svůj film pojmají jako výzkum diskontinuity/kontinuity českého umění posledních desetiletí. Zbyněk Baladrán v jednom rozhovoru o dokumentu říká: „Zjistili jsme, že to, co nám pořád připadá živé, nacházíme u architektů – je to především jejich teoretický potenciál, zájem o sociální sféru a souvislost s politickým myšlením. Chtěli jsme zahrnout surrealisticko-lyrickou linii, která pro nás v českém umění přetrvávala, a akcentovat jinou. Zkoumání avantgardní architektury bylo tedy součástí širšího zájmu o modernistické myšlení, které jako dějinný segment už je passé. Zaujalo mě, že je v nás – i přes vznik postmoderny – stále zakořeněno. Že je to schéma, taková mřížka, skrze niž přemýšlíme.“ (Stavba, 5/2008). Vystupují: Jana a Jiří Ševčíkovi, Vladimír Skrepl a Radek Váňa /waanja/.